

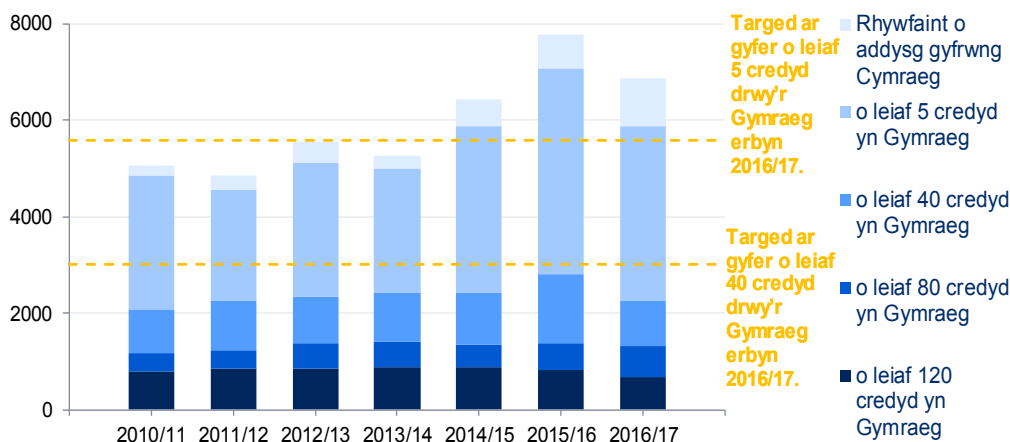

Yr Iaith Gymraeg mewn Addysg Uwch, 2016/17

26 Gorffennaf 2018
SB 48/2018

Mae'r bwletin hwn yn darparu gwybodaeth am fyfyrwyr mewn addysg uwch sy'n astudio drwy gyfrwng y Gymraeg mewn Sefydliadau Addysg Uwch (prifysgolion) yng Nghymru. Mae hefyd yn ymdrin â staff addysg uwch sy'n addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ac athrawon dan hyfforddiant sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Myfyrwyr yng Nghymru yn ôl faint maen nhw wedi'i astudio drwy gyfrwng y Gymraeg 2016/17 (a)

a) Addysg uwch mewn sefydliadau addysg bellach wedi'i heithrio.

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr HESA drwy Lywodraeth Cymru

- O'r 5,885 o fyfyrwyr a astudiodd o leiaf 5 o gredydau drwy'r Gymraeg, astudiodd 2,265 o leiaf 40 credyd yn Gymraeg; astudiodd 1,320 o leiaf 80 credyd yn Gymraeg; ac astudiodd 690 120 o gredydau drwy'r Gymraeg.
- Derbyniodd 910 yn llai o fyfyrwyr rywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg yn 2016/17 o'i gymharu â 2015/16. Gwelwyd cynnydd mawr yn nifer y myfyrwyr oedd yn cymryd o leiaf 5 credyd drwy gyfrwng y Gymraeg y llynedd, yn rhannol oherwydd gwell cyhoedduswydd i'r cyrsiau Cymraeg byr ar eu campws yng Ngholeg Sir Gâr. Oherwydd yr hyn a ddisgrifiwyd ganddynt yn brinder staff, cyllid ac adnoddau nid oeddent yn medru parhau i gynnig llawer o'r cyrsiau hyn yn 2016/17.
- Mae nifer y staff sy'n gallu addysgu drwy'r Gymraeg wedi cynyddu 52 y cant rhwng 2011/12 a 2016/17. Fodd bynnag, nid yw'r niferoedd sy'n addysgu wedi newid ryw lawer ers 2011/12, er gwaethaf y cynnydd yn y gallu i addysgu drwy'r Gymraeg.

Ynglŷn â'r bwletin hwn

Daw'r data sydd wedi'u cynnwys yma o Gofnod Myfyrwyr a Chofnod Staff yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA). Oni nodir yn wahanol, mae myfyrwyr o Gymru sydd wedi'u cofrestru yn y Brifysgol Agored ac cofrestradau addysg uwch mewn sefydliadau addysg bellach wedi'u cynnwys yn y data, ac mae'r ffigurau'n ymwneud â blwyddyn academiaidd 2016/17.

Yn y bwletin hwn

Cefndir y polisi	2
Myfyrwyr mewn prifysgolion yng Nghymru	4
Pynciau modiwlau	10
Siaradwyr Cymraeg	12
Addysg Gychwynnol i Athrawon	14
Staff	16
Methodoleg	20
Diffiniadau	22
Gwybodaeth allweddol am ansawdd	25

Cefndir y polisi

Mae'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn parhau i fod yn un o brif flaenoriaethau Llywodraeth Cymru, gan gynnwys mewn addysg uwch. Mae [Datganiad Polisi ar Addysg Uwch](#) Llywodraeth Cymru, a gyhoeddwyd ym Mehefin 2013, yn cadarnhau gweledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer gweld yr iaith Gymraeg yn ffynnu yng Nghymru.

Y Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Mae'r [Coleg Cymraeg Cenedlaethol](#) yn gweithio gyda phrifysgolion ledled Cymru i ddatblygu cyfleoedd cyfrwng Cymraeg i fyfyrwyr. Mae wedi ariannu darlithwyr cyfrwng Cymraeg ac yn cynnig ysgoloriaethau i alluogi israddedigion ac uwchraddedigion i astudio cyrsiau addysg uwch drwy gyfrwng y Gymraeg. [Daeth adroddiad yn 2015](#) i'r casgliad bod y Coleg wedi gwneud cynnydd sylweddol drwy ehangu ac ymestyn yr ystod o gyfleoedd astudio addysg uwch cyfrwng Cymraeg.

Targedau

Gosododd Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (HEFCW) dargedau ar gyfer myfyrwyr sy'n dilyn cyrsiau drwy gyfrwng y Gymraeg yn ei [Strategaeth Gorfforaethol ar gyfer 2013/14 i 2016/17](#). Y targedau hyn oedd cynyddu nifer y myfyrwyr sy'n astudio o leiaf 5 credyd o gwrs addysg uwch yn Gymraeg i 5,600 yn 2016/17, a chynyddu nifer y myfyrwyr sy'n astudio 40 credyd yn Gymraeg i 3,030 yn 2016/17.

Mae'r ffordd y mae HEFCW yn mesur y targedau yn wahanol i'r ffordd maen nhw'n cael eu mesur yn y bwletin hwn. Yn y bwletin hwn:

- dim ond y ffigurau o sefydliadau addysg bellach o 2016/17 ymlaen a gaiff eu cynnwys
- defnyddir y nifer sydd wedi cofrestru yn hytrach na chyfrif pennau
- mae'r ffigurau'n cynnwys pob modiwl sy'n cael ei astudio mewn blwyddyn, yn hytrach na phob modiwl a gychwynwyd mewn blwyddyn.

Oherwydd hyn, ni ellir defnyddio'r bwletin hwn i asesu cynnydd â'r targedau. Er hyn, mae'r targedau'n gyd-destun defnyddiol ac yn rhoi rhyw syniad ynglŷn â chyfeiriad a maint y newid.

Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am gyllido'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol o 2017-18 ymlaen. Mae nifer y myfyrwyr sy'n astudio o leiaf 5 a 40 credyd yn Gymraeg yn dal i gael ei fonitro, ac ar ôl cyhoeddi Strategaeth newydd ar gyfer y Gymraeg sefydlir targedau hirdymor newydd.

Addysg Gychwynnol i Athrawon

Mae Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg Llywodraeth Cymru a datganiad polisi dilynol, [Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg: y Camau Nesaf](#), a gyhoeddwyd ym Mawrth 2016, yn cydnabod bod angen gweithlu cyfrwng Cymraeg sy'n darparu digon o ymarferwyr ar gyfer pob cam o'r broses addysg.

Staff

Mae'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn darparu rhaglenni hyfforddi a llwybr ar gyfer cymhwyso fel addysgwyr cydnabyddedig drwy gyfrwng y Gymraeg i staff academiaidd.

Y swm sy'n cael ei astudio mewn credydau

Cyflwynir y swm sy'n cael ei astudio drwy gyfrwng y Gymraeg mewn credydau, ac nid fel canran o addysg y myfyriwr. Mae hyn yn rhoi gwell darlun o wir swm y dysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae credydau hefyd yn ein galluogi i gymharu'n well â'r targedau. Ceir rhagor o wybodaeth yn y [Diffiniadau](#).

Y Brifysgol Agored

Mae myfyrwyr o Gymru sy'n mynychu'r Brifysgol Agored yn cael eu cynnwys erbyn hyn. Mae'r rhan fwyaf o ddatganiadau ystadegol addysg uwch Llywodraeth Cymru yn cynnwys myfyrwyr y Brifysgol Agored, ac maent wedi cael eu cynnwys yn y targedau.

Cyfrifiadau Cyfwerth â Pherson Llawn mewn data pynciau

Mae data pynciau yn cael eu hadrodd ar ffurf cyfrifiadau Cyfwerth â Pherson Llawn (FPE) yn hytrach na chyfrifiadau Cyfwerth ag Amser Llawn (FTE). Mae'n haws cymharu cyfrifiadau Cyfwerth â Pherson Llawn â'r ffigurau eraill yn y bwletin.

Cyfrifiadau Cyfwerth â Pherson Llawn mewn data staff

Mae ffigurau staff yn cael eu hadrodd yn awr ar ffurf cyfrifiadau Cyfwerth â Pherson Llawn. Cyn hyn, oni nodid yn wahanol, roeddent yn cael eu hadrodd mewn niferoedd crai. Byddai hyn yn golygu bod staff sydd â chontractau mewn mwy nag un ardal yn cael eu cyfrif ddwywaith.

Adran A: Myfyrwyr mewn prifysgolion yng Nghymru

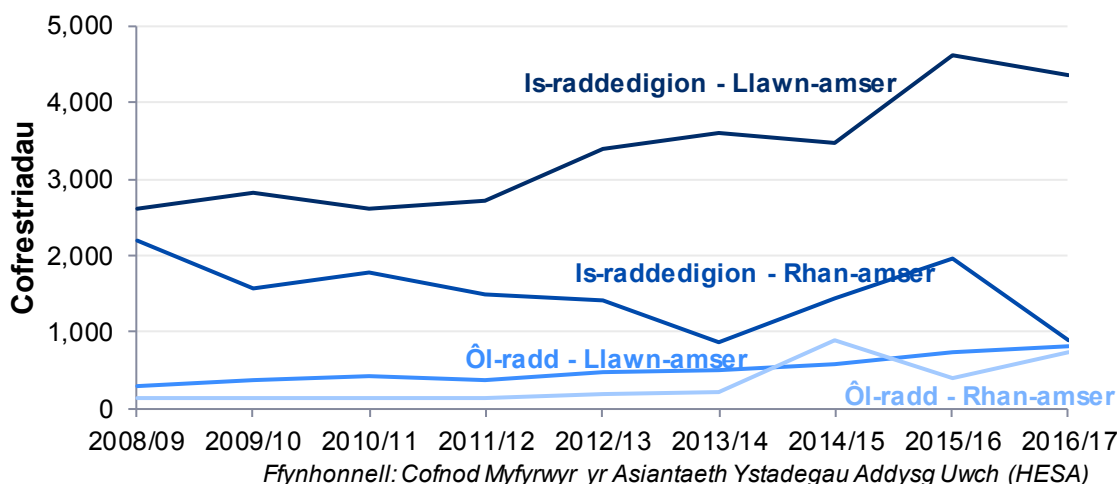
Mae'r adran hon yn ymdrin â myfyrwyr a aeth i brifysgol yng Nghymru ac a astudiodd drwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae myfyrwyr yn cael eu gwahanu nawr yn ôl faint o gredydau y gwnaethant eu hastudio drwy gyfrwng y Gymraeg y flwyddyn honno. Cyfrifir faint yn union y mae'r myfyrwyr yn ei astudio drwy gyfrwng y Gymraeg. Pe bai myfyriwr yn astudio hanner modiwl 20 credyd yn Gymraeg, byddai hynny'n cael ei gyfrif fel astudio 10 credyd yn Gymraeg. Mae'r categorïau *rhywfaint/5/40/80/120* hefyd yn gorgyffwrdd. Mae pawb sy'n astudio o leiaf 40 credyd yn Gymraeg hefyd yn cael ei gynnwys yn y categori astudio o leiaf 5 credyd yn Gymraeg.

Gwelwyd gostyngiad mawr yn nifer y myfyrwyr a oedd yn astudio o leiaf 5 credyd drwy gyfrwng y Gymraeg yn 2016/17. Mae'r rhan fwyaf o'r gostyngiad hwn i'w weld ym Mhrifysgol Cymru'r Drindod Dewi Sant, sy'n ei briodoli i lai o fyfyrwyr ar gyrsiau hyfforddiant i athrawon a darpariaeth is o lawer o gyrsiau Cymraeg byr oherwydd diffyg staff, cyllid ac adnoddau.

Mae dadansoddiad pellach o'r data i'w weld ar [StatsCymru](#).

Siart A.1: Myfyrwyr yn derbyn rhywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg mewn prifysgolion yng Nghymru, yn ôl lefel a dull astudio (a)(b)

(a) Nid yw'n cynnwys myfyrwyr y Brifysgol Agored.

(b) Mae nifer bach o fyfyrwyr o Brifysgol Casnewydd/De Cymru heb eu cynnwys yn ffigurau 2011/12 a 2013/14.

[\[Gweld y data\]](#)

- Mae nifer y myfyrwyr sy'n derbyn rhywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg wedi cynyddu ar gyfer pob dull a lefel astudio yn ystod y 7 mlynedd diwethaf, ac eithrio israddedigion rhan amser.
- Cyrhaeddodd nifer yr uwchraddedigion rhan-amser uchafbwynt yn 2014/15 o ganlyniad i'r radd Meistr mewn Ymarfer Addysgol a oedd yn cael ei chynnig am ddim i Athrawon Newydd Gymhwysu. Roedd nifer yr uwchraddedigion rhan-amser yn 2016/17 yn dal yn uwch nag yr oedd yn 2013/14.
- Mae nifer y myfyrwyr ôl-raddedig llawn amser sy'n astudio rhywfaint o'u cwrs yn Gymraeg wedi treblu ers 2008/09.

- Dylid edrych ar y gostyngiad yn nifer yr israddedigion rhan-amser sy'n astudio drwy gyfrwng y Gymraeg yng nghyd-destun gostyngiad cyson yn nifer yr israddedigion rhan-amser sy'n astudio drwy gyfrwng unrhyw iaith mewn prifysgolion yng Nghymru.

Tabl A.1: Faint a astudiwyd drwy gyfrwng y Gymraeg gan fyfyrwyr mewn prifysgolion yng Nghymru (a)(b)

<i>Cofrestriadau a chanrannau</i>					
Cofrestriadau	2012/13	2013/14 (a)	2014/15	2015/16	2016/17
Rhywfaint o addysg gyfrwng Cymraeg	5,560	5,260	6,445	7,780	6,870
o leiaf 5 credyd yn Gymraeg	5,115	5,000	5,875	7,070	5,885
o leiaf 40 credyd yn Gymraeg	2,340	2,430	2,435	2,800	2,265
o leiaf 80 credyd yn Gymraeg	1,390	1,410	1,365	1,370	1,320
o leiaf 120 credyd yn Gymraeg	870	885	885	825	690
Dim addysg drwy gyfrwng y Gymraeg	131,955	131,885	126,530	120,905	121,135
Pob cofrestriad	137,520	137,145	132,975	128,685	128,005
<i>Canrannau (%)</i>					
Rhywfaint o addysg drwy gyfrwng y Gymraeg	4.0	3.8	4.8	6.0	5.4
o leiaf 5 credyd yn Gymraeg	3.7	3.6	4.4	5.5	4.6
o leiaf 40 credyd yn Gymraeg	1.7	1.8	1.8	2.2	1.8
o leiaf 80 credyd yn Gymraeg	1.0	1.0	1.0	1.1	1.0
o leiaf 120 credyd yn Gymraeg	0.6	0.6	0.7	0.6	0.5
Dim addysg drwy gyfrwng y Gymraeg	96.0	96.2	95.2	94.0	94.6

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Adroddodd Prifysgol Casnewydd, sydd bellach yn rhan o Brifysgol De Cymru, am ragor o fyfyrwyr a oedd yn cael rhywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg nad ydynt wedi'u cynnwys yn y tabl. Y niferoedd yw 22 yn 2011/12 a 74 yn 2013/14.

(b) Addysg uwch mewn sefydliadau addysg bellach wedi'i heithrio.

[\[Gweld y data\]](#)

- Fe wnaeth 5,885 o fyfyrwyr astudio o leiaf 5 credyd yn Gymraeg yn 2016/17. O'r rhain, fe wnaeth 2,265 astudio o leiaf 40 credyd yn Gymraeg, fe wnaeth 1,320 astudio o leiaf 80 credyd ac o'r rhain fe wnaeth 690 astudio 120 credyd.
- Derbyniodd 910 yn llai o fyfyrwyr rywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg yn 2016/17 o'i gymharu â 2015/16, gostyngiad o 12 y cant o'r naill flwyddyn i'r llall. Roedd y rhan fwyaf o'r gostyngiad hwn ym Mhrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant.
- Gan fod y fethodoleg a ddefnyddiwyd i greu'r targedau yn wahanol, ni ellir eu cymharu'n hollol. Fodd bynnag, mae'r data yn awgrymu y rhagorwyd ar y targed o 5,600 o fyfyrwyr yn astudio o leiaf 5 credyd yn Gymraeg yn 2016/17, ond methwyd â chyrraedd y targed o 3,030 o fyfyrwyr yn astudio o leiaf 40 credyd.

Tabl A.2: Myfyrwyr prifysgol, yn ôl faint a astudiwyd drwy gyfrwng y Gymraeg, 2016/17

Cofrestriadau	Cofrestriadau a chanrannau						Pob cofrestriadau
	Rhywfaint o addysg drwy gyfrwng y Gymraeg			Dim addysg drwy gyfrwng y Gymraeg			
	o leiaf 5 credyd yn Gymraeg	o leiaf 40 credyd yn Gymraeg	o leiaf 80 credyd yn Gymraeg	o leiaf 120 credyd yn Gymraeg	o leiaf 5 credyd yn Gymraeg	o leiaf 40 credyd yn Gymraeg	
Prifysgol Bangor	1,485	1,450	860	605	305	9,785	11,270
Prifysgol Glyndŵr	55	25	*	*	*	6,360	6,415
Prifysgol Aberystwyth	460	445	350	205	85	7,995	8,455
Drindod Dewi Sant	3,215	2,390	465	280	140	6,545	9,760
Prifysgol Abertawe	385	365	100	35	30	18,775	19,160
Prifysgol De Cymru	190	190	135	55	40	23,270	23,465
Prifysgol Caerdydd	725	710	135	75	55	30,875	31,595
Prifysgol Fetropolitan Caerdydd	265	265	215	75	40	10,730	10,995
Brifysgol Agored	90	45	*	*	*	6,800	6,890
Pob Sefydliadau Addsyg Uwch	6,870	5,885	2,265	1,320	690	121,135	128,005
Grwp Llandrillo Menai	40	40	40	*	*	1,140	1,180
Grwp NPTC	*	*	*	*	*	105	105
Gower College Swansea	*	*	*	*	*	110	110
Pob sefydliad	6,910	5,925	2,305	1,320	690	122,495	129,405
Canrannau (%)							
Prifysgol Bangor	13.2	12.9	7.6	5.4	2.7	86.8	
Prifysgol Glyndŵr	0.9	-	-	-	-	99.1	
Prifysgol Aberystwyth	5.4	5.3	4.1	2.4	1.0	94.6	
Drindod Dewi Sant	32.9	24.5	4.8	2.8	1.4	67.1	
Prifysgol Abertawe	2.0	1.9	0.5	-	-	98.0	
Prifysgol De Cymru	0.8	0.8	0.6	-	-	99.2	
Prifysgol Caerdydd	2.3	2.3	-	-	-	97.7	
Prifysgol Fetropolitan Caerdydd	2.4	2.4	2.0	0.7	-	97.6	
Brifysgol Agored	1.3	0.7	-	-	-	98.7	
Pob Sefydliadau Addsyg Uwch	5.4	4.6	1.8	1.0	0.5	94.6	
Grwp Llandrillo Menai	3.4	3.4	3.4	-	-	96.6	
Grwp NPTC	-	-	-	-	-	100.0	
Gower College Swansea	-	-	-	-	-	100.0	
Pob sefydliad	5.3	4.6	1.8	1.0	0.5	94.7	

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweld y data\]](#)

- Fe wnaeth 1 o bob 200 myfyriwr mewn prifysgolion yng Nghymru astudio 120 credyd neu ragor yn Gymraeg yn 2016/17. Roedd y gyfran uchaf ym Mhrifysgol Bangor (3 y cant).
- Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant oedd â'r nifer mwyaf o fyfyrwyr (3,215) a'r gyfran fwyaf o'i myfyrwyr (33 y cant) yn derbyn rhywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r nifer hwn wedi gostwng 10 o bwyntiau canran, o 4,255 yn 2015/16.

- O bob sefydliad addysg uwch, Prifysgol Glyndŵr oedd â'r nifer lleiaf (55) a'r gyfran leiaf, ynghyd â Prifysgol De Cymru (1 y cant), o'i myfyrwyr yn derbyn rhywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Roedd Prifysgol Bangor a Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant gyda'i gilydd yn gyfrifol am bron i dri chwarter yr holl addysg a dderbyniwyd drwy gyfrwng y Gymraeg.

Tabl A.3: Dull astudio myfyrwyr mewn prifysgolion yng Nghymru, yn ôl faint a astudiwyd drwy gyfrwng y Gymraeg, 2016/17

Cofrestriadau	Cofrestriadau a chanrannau						Pob Cofrestriadau
	Rhywfaint o addysg drwy gyfrwng y Gymraeg					Dim addysg drwy gyfrwng y Gymraeg	
	o leiaf 5 credyd yn Gymraeg	o leiaf 40 credyd yn Gymraeg	o leiaf 80 credyd yn Gymraeg	o leiaf 120 credyd yn Gymraeg			
Llawn-amser	5,200	4,490	2,090	1,300	690	88,355	93,555
Rhan-amser	1,715	1,435	210	20	5	34,140	35,850
Pob dull	6,910	5,925	2,305	1,320	690	122,495	129,405
Canrannau (%)							
Llawn-amser	5.6	4.8	2.2	1.4	0.7	94.4	
Rhan-amser	4.8	4.0	0.6	-	-	95.2	
Pob dull	5.3	4.6	1.8	1.0	0.5	94.7	

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweld y data\]](#)

- Roedd 3 o bob 4 o fyfyrwyr llawn-amser yn derbyn rhywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Derbyniodd cyfran uwch o fyfyrwyr llawn-amser rhywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg (6 y cant), o gymharu â myfyrwyr rhan-amser (5 y cant).

Tabl A.4: Lefel astudio myfyrwyr mewn prifysgolion yng Nghymru, yn ôl faint a astudiwyd drwy gyfrwng y Gymraeg, 2016/17

Cofrestriadau	Cofrestriadau a chanrannau						Pob cofrestriadau
	Rhywfaint o addysg drwy gyfrwng y			Dim addysg drwy gyfrwng y			
	o leiaf 5 credyd yn Gymraeg	o leiaf 40 credyd yn Gymraeg	o leiaf 80 credyd yn Gymraeg	o leiaf 120 credyd yn Gymraeg	o leiaf 120 credyd yn Gymraeg	o leiaf 120 credyd yn Gymraeg	
Ymchwil ôl-radd	55	50	30	25	20	4,335	4,390
Cwrs ôl-radd a addysgir	1,500	1,225	325	240	195	18,485	19,985
Gradd gyntaf	4,415	3,835	1,775	1,030	470	78,705	83,115
Israddedig eraill	945	815	175	25	5	20,970	21,915
Addysg Uwch	6,910	5,925	2,305	1,320	690	122,495	129,405
Canrannau (%)							
Ymchwil ôl-radd	1.3	1.1	0.7	0.6	-	98.7	
Cwrs ôl-radd a addysgir	7.5	6.1	1.6	1.2	1.0	92.5	
Gradd gyntaf	5.3	4.6	2.1	1.2	0.6	94.7	
Israddedig eraill	4.3	3.7	0.8	-	-	95.7	
Addysg Uwch	5.3	4.6	1.8	1.0	0.5	94.7	

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweld y data\]](#)

- Y gyfran fwyaf o fyfyrwyr a oedd yn astudio drwy'r Gymraeg ar draws pob categori, ac eithrio 40 credyd yn Gymraeg, oedd myfyrwyr ôl-radd a addysgir. Myfyrwyr gradd gyntaf oedd y gyfran uchaf o fyfyrwyr a oedd yn astudio 40 o greydau drwy'r Gymraeg.

Tabl A.5: Rhyw myfyrwyr mewn prifysgolion yng Nghymru, yn ôl faint a astudiwyd drwy gyfrwng y Gymraeg, 2016/17

Cofrestriadau	Cofrestriadau a chanrannau							
	Rhywfaint o addysg drwy gyfrwng y Gymraeg				Dim addysg drwy gyfrwng y Gymraeg			Pob cofrestriadau
	o leiaf 5 credyd yn Gymraeg	o leiaf 40 credyd yn Gymraeg	o leiaf 80 credyd yn Gymraeg	o leiaf 120 credyd yn Gymraeg	o leiaf 5 credyd yn Gymraeg	o leiaf 40 credyd yn Gymraeg	o leiaf 80 credyd yn Gymraeg	
	2,095	1,685	605	310	155	56,245	58,340	
Benywaidd	4,815	4,240	1,695	1,010	535	66,165	70,980	
Personau	6,910	5,925	2,305	1,320	690	122,495	129,405	
Canrannau (%)								
Gwrywaidd	3.6	2.9	1.0	0.5	-	96.4		
Benywaidd	6.8	6.0	2.4	1.4	0.8	93.2		
Personau	5.3	4.6	1.8	1.0	0.5	94.7		

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweld y data\]](#)

- Roedd mwy o fenywod yn astudio drwy gyfrwng y Gymraeg nag o wrywod ym mhob categori dwysedd.
- Ar gyfer pob 10 o fyfyrwyr a oedd yn derbyn rhywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg, roedd 7 yn ferched a 3 yn ddynion.

Tabl A.6: O ble mae myfyrwyr sefydliadau Cymru yn hanu, 2016/17

Cofrestriadau	Cofrestriadau		
	Hanu o Gymru	Ddim yn hanu o Gymru	Pob cofrestriadau
Rhywfaint o addysg gyfrwng Cymraeg	6,320	595	6,910
o leiaf 5 credyd yn Gymraeg	5,480	445	5,925
o leiaf 40 credyd yn Gymraeg	2,215	90	2,305
o leiaf 80 credyd yn Gymraeg	1,280	40	1,320
o leiaf 120 credyd yn Gymraeg	685	5	690
Dim addysg drwy gyfrwng y Gymraeg	61,615	60,825	122,495
Pob cofrestriad	67,935	61,420	129,405

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

Yn y gorffennol, mae Adran C o'r adroddiad hwn wedi darparu data am fyfyrwyr a oedd yn dod o Gymru a oedd yn astudio drwy'r Gymraeg. Mae'r data hyn yn dal i fod ar gael yn StatsCymru ac yn Adran C. Cyfeiriad myfyrwyr cyn dechrau ar eu haddysg uwch yw'r sail wrth nodi o ble mae myfyrwyr yn hanu. Efallai fod rhai nad ydynt yn hanu o Gymru ac sy'n dysgu drwy'r Gymraeg wedi eu magu yng Nghymru ond wedi symud i wlad arall cyn dechrau ar eu haddysg uwch.

- Yn sefydliadau Cymru, cafodd bron i 1 o 10 o fyfyrwyr o Gymru rywfaint o'u haddysg drwy'r Gymraeg, lle cafodd 1 o 100 o fyfyrwyr o'r tu allan i Gymru rywfaint o'u haddysg drwy'r Gymraeg.
- Prin fod unrhyw fyfyrwyr o'r tu allan i Gymru wedi astudio 120 o gredydau drwy'r Gymraeg.

Adran B: Pynciau modiwlau

Mae'r adran hon yn darparu gwybodaeth ynglŷn â'r dadansoddiad fesul pwnc o'r myfyrwyr a aeth i brifysgol yng Nghymru ac a astudiodd drwy gyfrwng y Gymraeg. Cyfrifir y pynciau y mae myfyriwr yn eu hastudio fesul modiwl, yn wahanol i ddata eraill a gyhoeddir am addysg uwch. Mae hyn oherwydd bod gwybodaeth am addysg drwy gyfrwng y Gymraeg yn cael ei chasglu fesul modiwl.

Gall myfyriwr astudio modiwlau mewn nifer o bynciau, a hyd yn oed mwy nag un pwnc mewn modiwl unigol. Gallai unrhyw gyfuniad o bynciau a modiwlau gynnwys rhywfaint o addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Golyga hyn nad yw'n bosibl adrodd am nifer y pynciau mewn ffordd sy'n gyson â'r cyfansymiau cyfrwng Cymraeg mewn manau eraill ond sydd hefyd yn fanwl gywir o ran canran y myfyrwyr sy'n astudio pwnc drwy gyfrwng y Gymraeg. Rydym wedi dewis gwneud y canrannau'n fanwl gywir.

Mae pynciau yr adroddir amdanynt mewn cyfrifiadau Cyfwerth â Pherson Llawn yn rhannu pob myfyriwr ar draws y pynciau maen nhw'n eu hastudio. Pe bai cwrs myfyriwr yn golygu ei fod yn treulio hanner ei amser yn astudio Mathemateg a'r hanner arall yn astudio'r Gyfraith, byddai hynny'n cyfrif fel hanner myfyriwr (0.5) yn astudio Mathemateg a hanner myfyriwr yn astudio'r Gyfraith. Ar ôl i bynciau myfyriwr gael eu cyfrifo mewn cyfrifiadau Cyfwerth â Pherson Llawn, byddwn yn gwirio a gafodd unrhyw ran o bwnc ei astudio drwy gyfrwng y Gymraeg. Felly, os Mathemateg yw hanner cwrs myfyriwr (0.5 Cyfwerth â Pherson Llawn), a'i fod yn astudio rhywfaint o Fathemateg drwy gyfrwng y Gymraeg, yna mae hefyd yn cyfrif fel hanner myfyriwr yn astudio Mathemateg drwy gyfrwng y Gymraeg (0.5 Cyfwerth â Pherson Llawn).

Tabl B.1: Pynciau modiwlau myfyrwyr mewn prifysgolion yng Nghymru sy'n cael rhywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg, 2016/17

	Cofrestriadau (Cyfwerth â Pherson Llawn) a chanrannau		
	Rhywfaint o addysg gyfrwng Cymraeg	Canrannau (%)	Pob cofrestriadau
Meddygaeth a deintyddiaeth	65	1.9	3,325
Pynciau sy'n gysylltiedig â meddygaeth	450	3.2	14,225
Gwyddorau biolegol	455	2.9	15,655
Amaethyddiaeth a phynciau cysylltiedig	95	6.4	1,470
Gwyddorau ffisegol	105	1.7	6,335
Gwyddorau mathemategol	50	1.9	2,570
Cyfrifiadureg	20	0.4	4,860
Peirianeg a thechnoleg	75	0.7	10,625
Pensaerniaeth, adeiladu a chynllunio	5	0.2	2,185
Astudiaethau cymdeithasol	630	5.9	10,665
Y Gyfraith	110	2.4	4,630
Astudiaethau busnes a gweinyddol	205	1.3	16,450
Cyfathrebu torfol a dogfennu leithoedd	90	3.5	2,615
Cymraeg	600	6.5	9,215
Cymraeg Llenyddiaeth	515	95.6	540
Iaith Geltaidd arall	20	100.0	20
Iaith Ewropeaidd arall	30	43.5	65
Iaith Ewropeaidd arall	15	0.6	2,635
Astudiaethau hanesyddol ac athronyddol	165	3.3	4,995
Celfyddydau creadigol a dylunio	890	10.2	8,690
Drama	165	7.7	1,110
Cerddoriaeth	25	2.0	1,355
Sinematograffeg	160	12.9	1,225
Addysg	2,640	24.3	10,885
Hyfforddiant athrawon	1,205	50.9	2,370
Astudiaethau Academaidd mewn Addy	1,260	23.2	5,425
Pob pwnc	6,645	5.1	129,395

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweld y data\]](#)

- Addysg sydd â'r nifer mwyaf o fyfyrwyr yn astudio rhywfaint drwy gyfrwng y Gymraeg (2,640) a'r gyfran fwyaf (24 y cant).
- Roedd 515 o'r myfyrwyr a oedd yn derbyn rhywfaint o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg yn 2016/17 yn ei dderbyn drwy fodiwl a oedd wedi'i gynllunio'n benodol ar gyfer dysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Y pwnc mwyaf poblogaidd oedd busnes ac astudiaethau gweinyddol, ond dim ond 1 y cant o'r myfyrwyr oedd yn derbyn unrhyw addysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Gwyddor cyfrifiaduron oedd y maes pwnc â'r gyfran leiaf o addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Mae cyrsiau Cymraeg yn cael eu cyfrif fel rhai sy'n cael eu haddysgu 100 y cant drwy gyfrwng y Gymraeg. Dim ond 96 y cant yw'r ganran yn y data oherwydd mae'n bosibl bod rhai prifysgolion yn camgofnodi'r gyfran o fodiwl sy'n cael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Adran C – Siaradwyr Cymraeg

Mae HESA yn casglu data gan bob myfyriwr sydd wedi cofrestru mewn prifysgol yng Nghymru lle mae'r myfyriwr yn preswyllo fel arfer yng Nghymru (cyn astudio). Mae'r data yn cofnodi a yw'r myfyriwr yn ystyried ei hun yn siaradwr Cymraeg ac a yw'n rhugl ai peidio. Mae ansawdd y data ar draws sefydliadau'n amrywio, ac mae gan ambell sefydliad gyfran sylweddol fwy o gofnodion 'anhysbys'. Er hyn, gan fod cyfradd gyffredinol y cofnodion 'anhysbys' yn llai na'r blynyddoedd cynharach, mae'n fwy defnyddiol erbyn hyn ar gyfer dadansoddiadau.

Tabl C.1: Gallu myfyrwyr o Gymru sydd mewn prifysgolion yng Nghymru i siarad Cymraeg, yn ôl y swm a astudiwyd drwy gyfrwng y Gymraeg, 2016/17

	Rhywfaint o addysg drwy gyfrwng y Gymraeg					Dim addysg drwy gyfrwng y Gymraeg		Pob Cofrestrïadau
	o leiaf 5 credyd yn Gymraeg	o leiaf 40 credyd yn Gymraeg	o leiaf 80 credyd yn Gymraeg	o leiaf 120 credyd yn Gymraeg	650 credyd yn Gymraeg	6,735 credyd yn Gymraeg		
Siaradwr Cymraeg rhugl	3,170	3,055	1,895	1,205	650	6,735	9,910	
Siaradwr Cymraeg ond ddim yn rhugl	1,010	850	220	65	35	9,060	10,070	
Ddim yn siarad Cymraeg	1,925	1,390	85	5	*	41,585	43,510	
Anhysbys	210	190	10	10	*	4,235	4,445	
Pob myfyriwr	6,320	5,480	2,215	1,280	685	61,615	67,935	

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweld y data\]](#)

- Roedd 3,170 o siaradwyr Cymraeg rhugl yn astudio rhywfaint drwy gyfrwng y Gymraeg. Roedd 2,935 myfyriwr nad oeddent yn siaradwyr Cymraeg, neu a oedd yn siarad Cymraeg, ond nad oeddent yn rhugl yn yr iaith, yn astudio rhywfaint drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Roedd 35 o'r myfyrwyr a oedd yn astudio o leiaf 120 credyd yn Gymraeg wedi dweud nad oeddent yn rhugl. Mae hyn yn awgrymu bod rhai problemau â'r data o hyd.

Tabl C.2 Prifysgol a gallu i siarad Cymraeg myfyrwyr o Gymru mewn prifysgolion yng Nghymru, 2016/17

	<i>Cofrestrïadau</i>				
	Siaradwr		Ddim yn siarad Cymraeg	Anhysbys	Pob cofrestrïadau
	Siaradwr Cymraeg rhugl	Siaradwr Cymraeg ond ddim yn rhugl			
Prifysgol Bangor	1,640	625	1,730	*	3,995
Prifysgol Glyndŵr	420	925	2,860	20	4,225
Prifysgol Aberystwyth	800	535	1,605	140	3,075
Drindod Dewi Sant	1,140	1,260	4,380	535	7,315
Prifysgol Abertawe	1,335	1,300	5,455	380	8,465
Prifysgol De Cymru	1,485	2,095	11,995	430	16,010
Prifysgol Caerdydd	1,665	1,450	7,515	270	10,900
Prifysgol Fetropolitan Caerdydd	755	785	4,000	130	5,675
Brifysgol Agored	410	755	3,210	2,520	6,890
Pob sefydliadau addysg uwch	9,645	9,730	42,740	4,425	66,545
Grwp Llandrillo Menai	245	310	600	15	1,170
Grwp NPTC	10	15	80	*	105
Coleg Gwyr Abertawe	10	10	90	5	110
Pob sefydliad	9,910	10,070	43,510	4,445	67,935

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweld y data\]](#)

- Yn 2016/17, Prifysgol Bangor (41 y cant), Prifysgol Aberystwyth (26 y cant) a Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant a Phrifysgol Abertawe (16 y cant yn y ddwy) oedd â'r cyfrannau mwyaf o siaradwyr Cymraeg rhugl. Dim ond 6 y cant o fyfyrwyr y Brifysgol Agored yng Nghymru oedd yn siarad Cymraeg yn rhugl.
- Gostyngodd nifer y siaradwyr Cymraeg rhugl ym Mhrifysgol De Cymru 1 pwynt canran i 9 y cant, yn is na Glyndŵr. Er hyn, mae gan Brifysgol Glyndŵr ganran lawer mwy o siaradwyr Cymraeg nad ydynt yn ystyried eu hunain yn rhugl.
- Yn gyffredinol, roedd bron i ddau o bob tri myfyriwr a oedd yn hanu o Gymru yn ystyried eu hunain yn rhai nad oeddent yn siarad Cymraeg. Roedd gan Brifysgol De Cymru a Phrifysgol Fetropolitan Caerdydd ill dwy fwy na 70 y cant o fyfyrwyr yn hanu o Gymru na allent siarad Cymraeg.

Adran D – Addysg Gychwynnol i Athrawon

Mae myfyriwr Addysg Gychwynnol i Athrawon (Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon o'r blaen) yn cael ei gyfrif fel un sy'n gallu addysgu'n ddwyieithog, sydd wedi cwblhau cwrs a gynlluniwyd er mwyn galluogi myfyrrwyr i addysgu yn Gymraeg ac yn Saesneg, a allai fod wedi arwain at dystysgrif ffurfiol ar gyfer addysg ddwyieithog, ond nid o reidrwydd.

Tabl D.1: Lefel ysgol myfyrrwyr yn cwblhau cyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon yng Nghymru sy'n arwain at addysgu dwyieithog

		<i>Myfyrrwyr cymwysedig cyrsiau AGA</i>				
		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Ysgol Gynradd	Wedi hyfforddi i addysgu yn Gymraeg	160	150	145	145	115
	Heb hyfforddi i addysgu yn Gymraeg.	510	520	480	495	525
Ysgol Uwchradd	Wedi hyfforddi i addysgu yn Gymraeg	100	145	115	80	80
	Heb hyfforddi i addysgu yn Gymraeg.	705	610	570	450	425
Pob Myfyrrwr	Wedi hyfforddi i addysgu yn Gymraeg	255	300	260	225	195
	Heb hyfforddi i addysgu yn Gymraeg.	1,210	1,130	1,050	945	950

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweld y data\]](#)

- Fe wnaeth 195 o fyfyrwyr gwblhau cwrs Addysg Gychwynnol i Athrawon a oedd yn eu hyfforddi i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Roedd 17 y cant o'r holl rai a gwblhaodd y cwrs wedi'u hyfforddi i addysgu'n ddwyieithog, 2 pwynt canran yn is nag yn 2016/17, ond yn debyg i 2012/13.
- Roedd 18 y cant o'r athrawon cynradd dan hyfforddiant yn gallu addysgu'n ddwyieithog, o gymharu â 16 y cant o'r athrawon uwchradd dan hyfforddiant.

Tabl D.2: Y math o radd sydd gan fyfyrwyr sy'n cwblhau cyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon yng Nghymru sy'n arwain at addysgu ddwyieithog

Error! Not a valid link.

[\[Gweld y data\]](#)

- Cafodd pedwar o bob pump o'r myfyrwyr hyn a gwblhaodd gyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon ac a oedd yn gallu addysgu'n ddwyieithog Dystysgrif Addysg i Raddedigion.
- Roedd 18 y cant o'r graddedigion TAR yn gallu addysgu'n ddwyieithog, o gymharu â 17 y cant o'r graddedigion â Graddau Eraill.

Tabl D.3: Gallu myfyrwyr cyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon yng Nghymru i siarad Cymraeg yn ôl lefel eu gallu i addysgu drwy'r Gymraeg (hunanasesiad), 2016/17

	<i>Myfyrwyr cymwysedig cyrsiau AGA</i>		
	Ddim yn siarad		
	Siaradwr Cymraeg rhugl	Cymraeg yn rhugl	Pob cofrestriadau
Wedi hyfforddi i addysgu yn Gymraeg	185	10	195
Heb hyfforddi i addysgu yn Gymraeg.	130	775	950
Pob Myfyrwyr	315	785	1,145

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

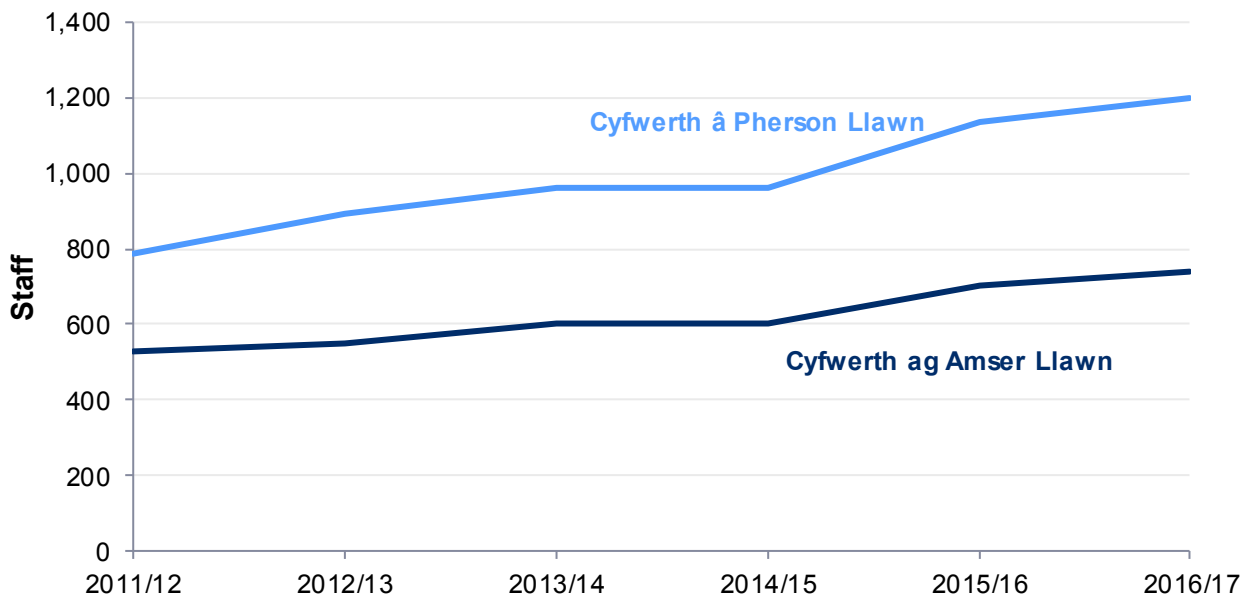
- Mae bron i 6 o bob 10 o siaradwyr Cymraeg rhugl yn hyfforddi i addysgu drwy'r Gymraeg.
- Nid yw tua 1 o bob 20 o fyfyrwyr sy'n hyfforddi i addysgu drwy'r Gymraeg yn eu hystyried eu hunain yn rhugl yn yr iaith.

Adran E – Staff

Mae'r adran hon yn ymdrin â staff academiaidd sy'n cael eu cyflogi mewn prifysgolion yng Nghymru, ac a ydynt yn addysgu ar hyn o bryd, neu'n gallu addysgu, drwy gyfrwng y Gymraeg. Cyllidodd y Coleg Cymraeg Cenedlaethol nifer o swyddi academiaidd 5 blwyddyn yn addysgu drwy'r Gymraeg rhwng 2011/12 a 2015/16. Daeth y swyddi cyntaf i ben yn 2016/17 ac ni chafwyd dyraniadau newydd y flwyddyn honno.

Mae'r holl ffigurau yn yr adran hon yn cael eu cyfleu fel cyfrifiadau Cyfwerth â Pherson Llawn oni nodir yn wahanol. Mae rhagor o wybodaeth am staff mewn prifysgolion yng Nghymru i'w gweld ar [StatsCymru](#).

Siart E.1: Cyfrifiadau cyfwerth â pherson llawn â chyfwerth ag amser llawn staff academiaidd sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg

[\[Gweld y data\]](#)

- Mae nifer y staff sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg wedi cynyddu'n gyson dros y 5 mlynedd diwethaf. Am bob 7 athro/athrawes a oedd yn gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn 2011/12 (cyfwerth â pherson llawn), roedd 10 yn gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn 2016/17.
- Roedd y cyfrifiadau cyfwerth â pherson llawn a chyfwerth ag amser llawn yn dilyn yr un patrwm, sy'n awgrymu nad oedd unrhyw newid yn yr oriau yr oedd staff a oedd yn gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn cael eu cyflogi.

Tabl E.1: Prifysgol staff a oedd yn addysgu, neu a oedd yn gallu addysgu, drwy gyfrwng y Gymraeg, 2016/17 (a)

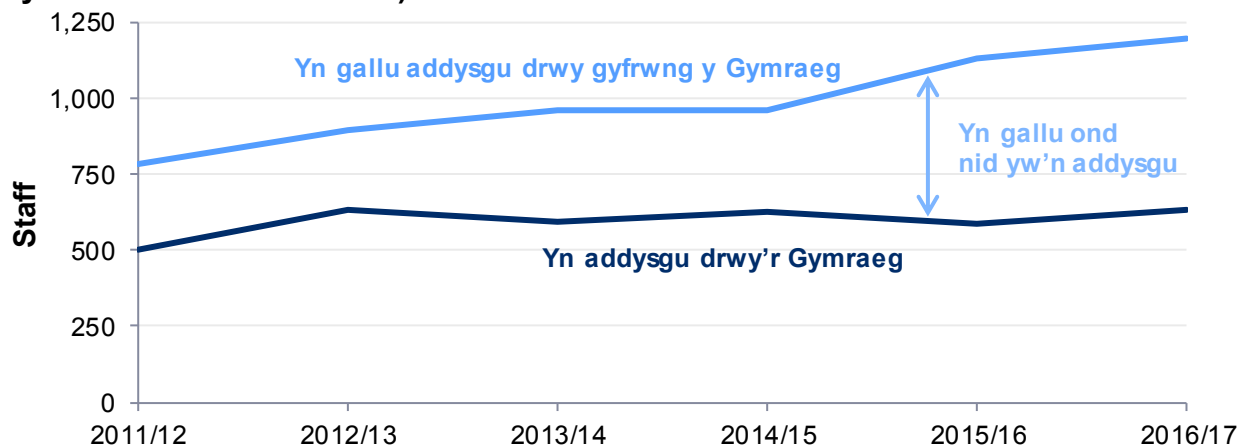
	<i>Staff (Cyfwerth â Pherson Llawn)</i>			
	<u>Yn addysgu drwy'r Gymraeg</u>	<u>Yn gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg (a)</u>	<u>Nid yw'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg</u>	<u>Pob cofrestriad</u>
Prifysgol Bangor	220	295	695	1,000
Prifysgol Glyndŵr	*	15	195	230
Prifysgol Aberystwyth	130	160	590	795
Drindod Dewi Sant	55	295	425	745
Prifysgol Cymru (swyddogaethau canolog)	*	*	*	45
Prifysgol Abertawe	55	90	880	1,425
Prifysgol De Cymru	105	165	1,560	1,805
Prifysgol Caerdydd	55	140	3,320	3,465
Prifysgol Fetropolitan Caerdydd	15	40	645	740
Pob SAU yng Nghymru ac eithrio'r Brifysgol Agored	635	1,200	8,300	10,240

Fynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Mae'r gallu i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn cynnwys y rhai hynny sy'n addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

- Yn 2016/17, Prifysgol Bangor oedd yn dal i fod â'r nifer mwyaf o staff academaidd a oedd yn **gallu** addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg, ynghyd â Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant (295), a hefyd y nifer mwyaf a oedd **yn addysgu mewn gwirionedd** drwy gyfrwng y Gymraeg (220).
- Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant oedd â'r gyfran fwyaf (30 y cant) o staff academaidd a oedd yn gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Y brifysgol â'r gyfran leiaf (4 y cant) o staff a oedd yn gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg oedd Prifysgol Caerdydd.

Siart E.2: Staff yn addysgu, neu'n gallu addysgu, drwy gyfrwng y Gymraeg (Cyfwerth â Pherson Llawn)

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg

[\[Gweld y data\]](#)

- Mae'r capasiti i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg wedi cynyddu 52 y cant rhwng 2011/12 a 2016/17. Rhwng 2014/15 a 2016/17 yn unig, gwelwyd cynnydd o 235 yn nifer y staff a oedd yn gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Mae nifer y staff sy'n addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg wedi parhau'n gyson er bod y Coleg Cymraeg wedi cyllido llai o staff drwy ei gynllun staffio eleni. Mae hyn yn awgrymu bod sefydliadau yn cynnal y swyddi a grëwyd gan y Coleg, neu'n cyllido swyddi sy'n galw am sgiliau Cymraeg drostynt eu hunain.
- Mae nifer y staff sy'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg wedi cynyddu 52 y cant rhwng 2011/12 a 2016/17. Er hyn, mae'r niferoedd sy'n addysgu drwy'r Gymraeg mewn gwirionedd wedi bod yn weddol sefydlog er 2011/12, er gwaetha'r cynnydd mewn capasiti i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Tabl E.2: Staff sy'n addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg neu sy'n gallu gwneud hynny mewn prifysgolion yng Nghymru (a)

	<i>Staff (Cyfwerth â Pherson Llawn)</i>				
	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Yn gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg	895	960	960	1,135	1,200
Nid yw'n gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg	6,520	7,710	8,795	7,870	8,300
Ni ofynnwyd am y wybodaeth eto	2,150	1,470	650	660	740
Cyfanswm	9,565	10,140	10,410	9,670	10,240
Yn addysgu drwy'r Gymraeg	635	590	625	590	635
Ddim yn addysgu drwy'r Gymraeg	6,860	8,465	8,810	7,325	7,665
Ni ofynnwyd am y wybodaeth eto	2,150	1,470	650	660	740
Cyfanswm	9,565	10,140	10,410	9,670	10,240

Fynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Mae'r gallu i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn cynnwys y rhai hynny sy'n addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

[\[Gweld y data\]](#)

- Yn 2016/17 gwelwyd cynnydd o 45 yn nifer y staff academaidd a oedd **yn addysgu** drwy gyfrwng y Gymraeg i 635, o gymharu â 590 yn 2015/16.
- Gwelwyd cynnydd o ## yn nifer y staff academaidd a oedd yn **gallu** addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg i 1,200, o gymharu â 1,135 yn 2015/16.
- Roedd 53 y cant o'r staff a oedd yn gallu gwneud hynny, yn darparu rhywfaint o addysg drwy gyfrwng y Gymraeg yn 2016/17, o gymharu â 52 y cant yn 2015/16, a 65 y cant yn 2014/15.

Tabl E.3: Canolfan gost staff academiaidd sy'n addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg, 2016/17

	<i>Staff (Cyfwerth â Pherson Llawn)</i>				
	Yn addysgu drwy'r Gymraeg	Ddim yn addysgu drwy'r Gymraeg	Ni ofynnwyd am y wybodaeth eto	Canran fesul Pob cofrestrriad	Canolfan Gost
Gwasanaethau academiaidd	5	35	25	65	7.4
Astudiaethau gweinyddol, busnes a chymdeithasol	55	1,020	285	1,355	4.0
Amaethyddiaeth, coedwigaeth a gwyddorau milfeddygol	15	100	40	150	9.8
Pensaernïaeth a chynllunio	*	110	20	130	0.8
Gwyddorau biolegol, mathemategol a ffisegol	25	950	270	1,240	1.9
Dylunio, celfyddydau creadigol a pherfformio	75	920	225	1,220	6.2
Addysg	190	425	55	670	28.2
Peirianeg a thechnoleg	10	670	330	1,010	0.9
Dyniaethau ac astudiaethau sy'n seiliedig ar iaith ac archaeoleg	190	675	150	1,010	18.6
Y Gyfraith, Economeg a Gwleidyddiaeth	20	410	35	465	4.2
Meddygaeth, deintyddiaeth ac iechyd	55	2,355	505	2,915	1.8
Preswylfeydd ac Arlwyfaeth	*	*	*	*	-
Cyfanswm	635	7,665	1,945	10,240	6.2

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweld y data\]](#)

- Roedd y nifer mwyaf o staff a oedd yn addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ym maes Addysg a'r Dyniaethau, ieithoedd ac archaeoleg. Gyda'i gilydd, roedd y ddwy ganolfan gost hyn yn gyfrifol am 6 o bob 10 aelod o'r staff a oedd yn addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Methodoleg

Nodiadau pwysig ynghylch sut y cyfrifwyd yr ystadegau. Mae gwybodaeth fwy manwl am y termau a ddefnyddir yn y bwletin hwn ar gael yn yr adran [Ddiffiniadau](#).

Ffynhonnell y data

Daw'r rhan fwyaf o'r data sydd yn y bwletin hwn o Gofnod Myfyrwyr a Chofnod Staff yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA).

Mae crynodeb o'r broses o gasglu data Myfyrwyr ar gyfer 2015/16, sy'n cwmpasu amserlenni, dilysu a rheolau busnes a phrosesau gwirio ar gael ar [wefan HESA](#). Mae crynodeb tebyg i'w weld ar gyfer y broses o [gasglu data staff](#).

Cwmpas

Myfyrwyr

Mae'r ystadegau'n cwmpasu'r myfyrwyr sy'n rhan o boblogaeth gofrestru safonol Addysg Uwch HESA, neu ei phoblogaeth cymwysterau a enillwyd mewn Addysg Uwch, yn unig. Mae rhagor o wybodaeth am y poblogaethau hyn ar gael yn y [diffiniadau o fyfyrwyr ar wefan HESA](#).

Bob tro y defnyddir y gair 'myfyrwyr' yn y bwletin hwn rydym yn cyfeirio at 'gofrestriadau myfyrwyr'. Mae hyn yn gyfrif o bawb sydd wedi cofrestru ar gyfer cwrs. Mewn achosion anghyffredin, lle mae myfyriwr wedi cofrestru ar gyfer dau gwrs gwahanol yn yr un flwyddyn, byddai'r myfyriwr hwnnw'n cael ei gyfrif ddwywaith.

Mae dadansoddiad blaenorol wedi dangos bod cofrestriadau amser llawn mewn Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru lai nag 1 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr amser llawn; a bod cofrestriadau rhan-amser lai na 2 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr rhan-amser.

Mae pob cyfeiriad at 'fyfyrwyr cymwysedig' yn y bwletin hwn yn cyfeirio at 'y cymwysterau a enillwyd'. Mewn achosion anghyffredin, lle mae myfyriwr yn cael dau gymhwyster gwahanol yn yr un flwyddyn, byddai'r myfyriwr hwnnw'n cael ei gyfrif ddwywaith.

Staff

Mae pob tabl sydd yn y bwletin hwn yn seiliedig ar boblogaeth contractau staff academiaidd HESA, sy'n cynnwys y contractau hynny a oedd yn weithredol ar 1 Rhagfyr o fewn y cyfnod adrodd.

Diffinnir staff academiaidd fel gweithwyr proffesiynol academiaidd sy'n gyfrifol am gynllunio, cyfarwyddo ac ymgymryd â dysgu ac ymchwil academiaidd mewn Sefydliadau Addysg Uwch.

Yn dilyn adolygiad HESA, newidiodd y fethodoleg a ddefnyddir i leoli gweithwyr proffesiynol academiaidd yn 2012/13. Achosodd hyn wahaniaeth sylweddol yng nghanran y staff a ddynodwyd fel "gwybodaeth heb ei cheisio eto" yn y maes yn gallu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg/yn addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Y strategaeth ynglŷn â thalgrynnu

Mae'r dull o gyflwyno ffigurau yn y Bwletin Ystadegol hwn yn dilyn egwyddorion strategaeth dalgrynnu HESA. Bwriedir i'r strategaeth atal achosion o ddatgelu gwybodaeth bersonol am unrhyw unigolyn. Yn y strategaeth hon, caiff pob rhif ei dalgrynnu i'r 5 agosaf. Dyma grynodedb o'r strategaeth:

- Mae 0, 1, 2 yn cael eu thalgrynnu i 0 a'u cynrychioli â '*'.
- Mae pob rhif arall yn cael ei dalgrynnu i'r lluosrif o 5 agosaf.

Mae cyfansymiau hefyd yn destun y fethodoleg dalgrynnu hon; o ganlyniad, efallai na fydd cyfanswm y rhifau ym mhob rhes neu golofn yn cyfateb yn union i'r cyfanswm a ddangosir. Mae'r canrannau wedi'u cyfrifo gan ddefnyddio niferoedd crai manwl. Caiff canrannau llai na 0.5 y cant eu cynrychioli â '-'.

Diffiniadau

Diffiniadau ar gyfer adrannau A i D – Myfyrwyr

Swm a astudiwyd drwy gyfrwng y Gymraeg

Mae'r swm a astudiwyd drwy gyfrwng y Gymraeg yn cyflwyno gwybodaeth ynglŷn â faint o'i addysg y mae myfyriwr wedi'i dderbyn drwy gyfrwng y Gymraeg y flwyddyn honno. Mae'n egluro faint o bob modiwl a astudiwyd drwy gyfrwng y Gymraeg. Pe bai myfyriwr yn astudio hanner modiwl 20 credyd yn Gymraeg, byddai hynny'n cael ei gyfrif fel 10 credyd. Mae'r categorïau rhywfaint/5/40/80 hefyd yn gorgyffwrdd. Er enghraifft, mae pawb sydd wedi astudio o leiaf 40 credyd yn Gymraeg hefyd yn cael ei gynnwys fel un sydd wedi astudio o leiaf 5 credyd yn Gymraeg.

Gradd gyntaf

Mae gradd gyntaf yn cyfeirio at yr hyn y gellid ei ystyried fel y cwrs israddedig "safonol". **Nid** yw'n golygu mai dyma'r radd israddedig gyntaf y mae myfyriwr wedi'i hastudio.

Mae'n cynnwys graddau cyntaf pa un a ydynt yn arwain at gymhwyster i gofrestru neu ymarfer â chorff rheoleiddio statudol lechyd neu Ofal Cymdeithasol neu Filfeddygol ai peidio, graddau cyntaf â statws athro cymwysedig/cofrestru â'r Cyngor Addysgu Cyffredinol, graddau cyntaf uwch, graddau cyntaf a sicrheir yr un pryd â diploma a graddau cyntaf rhyngosod.

Cyferwerth ag amser llawn (FTE)

Mae FTE yn cyflwyno data myfyrwyr yn nhermau'r hyn sy'n gyferwerth â myfyrwyr amser llawn. Mae myfyriwr cyd-anrhydedd sydd â hanner ei gwrs yn fathemateg, yn hanner yr hyn sy'n gyferwerth â myfyriwr Mathemateg anrhydedd sengl (0.5 FTE). Mae myfyriwr rhan-amser y byddai ei gwrs yn para 6 blynedd yn hytrach na 3 yn cael ei gyfrif fel hanner yr hyn sy'n gyferwerth â myfyriwr amser llawn (0.5 FTE).

Cyferwerth â pherson llawn (FPE)

Mae cyfrifiad cyferwerth â pherson llawn yn rhannu myfyrwyr rhwng y gwahanol ddulliau astudio, beth bynnag yw cyfanswm yr amser y mae myfyriwr yn astudio. Mae myfyriwr cyd-anrhydedd rhan-amser, sy'n astudio hanner Mathemateg, yn dal i gael ei gyfrif fel hanner myfyriwr Mathemateg (0.5 FPE). Mewn cyfrifiad FTE byddai'r myfyriwr cyd-anrhydedd hwnnw'n cael ei gyfrif fel hanner myfyriwr Mathemateg (0.25 FTE), pe bai cyfanswm yr amser y mae'n astudio hefyd yn hanner yr hyn sy'n gyferwerth â myfyriwr amser llawn.

Rhywedd

Mae rhyweddau eraill (anneuaid) yn cael eu cynnwys yn y cyfansymiau.

Lefel Astudio

A yw myfyriwr yn astudio cwrs ôl-radd, gradd gyntaf israddedig neu radd israddedig arall. Nid yw myfyrwyr ôl-ddoethurol yn cael eu cynnwys.

Dull Astudio

A yw myfyriwr yn astudio ar sail amser llawn neu'n rhan-amser. Fel arfer mae'n ofynnol i fyfyrwyr amser llawn fynychu sefydliad am gyfnodau sy'n gwneud cyfanswm o 24 wythnos o leiaf ym

mlwyddyn y rhaglen astudio. Yn ystod y cyfnod hwn, disgwylir fel arfer i fyfyrwyr ymgymryd â chyfnodau astudio, dysgu neu brofiad gwaith sy'n gyfanswm o 21 awr yr wythnos o leiaf ar gyfartaledd.

Graddau israddedig eraill

Mae graddau israddedig eraill yn cynnwys nodau cymhwyster is na lefel gradd, megis: Graddau Sylfaen; diplomâu mewn AU â chymhwyster i gofrestru i ymarfer â chorff rheoleiddio Iechyd neu Ofal Cymdeithasol; Diploma Cenedlaethol Uwch (HND); Tystysgrif Genedlaethol Uwch (HNC); Diploma Addysg Uwch; Tystysgrif Addysg Uwch; cyrsiau sylfaen ar lefel addysg uwch; NVQ/SVQ lefelau 4 a 5; diplomâu a thystysgrifau ôl-radd ar lefel israddedig; cymwysterau proffesiynol ar lefel israddedig; diplomâu a thystysgrifau israddedig eraill gan gynnwys cyrsiau iechyd a gofal cymdeithasol ôl-gofrestru; cymwysterau addysg uwch ffurfiol eraill is na safon gradd; credydau israddedig sefydliadol a dim cymwysterau israddedig ffurfiol.

Myfyrwyr sy'n hano o Gymru

Y myfyrwyr sydd wedi'u categorio fel myfyrwyr sy'n hano o Gymru yw'r rhai yr oedd eu cod post cartref yng Nghymru pan oeddent yn mynd i'w sefydliad addysg uwch am y tro cyntaf.

Blwyddyn

Blynnyddoedd academaidd yw'r blynnyddoedd y cyfeirir atynt, o 1 Awst i 31 Gorffennaf.

Diffiniadau ar gyfer Adran D – Addysg Gychwynnol i Athrawon

Y gallu i addysgu'n ddwyieithog

Diffinnir myfyrwyr fel rhai sy'n 'gallu addysgu yn ddwyieithog' os ydynt yn cymryd rhan mewn cwrs sydd naill ai'n arwain at dystysgrif addysg ddwyieithog ffurfiol, neu nad yw'n arwain at dystysgrif, ond sydd wedi'i gynllunio i alluogi myfyrwyr i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Y math o radd

Mae TAR yn cynnwys Tystysgrif Addysg i Raddedigion, Tystysgrif Addysg Broffesiynol i Raddedigion a'r Diploma Proffesiynol mewn Addysg. Cymhwyster lefel gradd Meistr yw'r Dystysgrif Addysg i Raddedigion, ond nid yw'r Dystysgrif Addysg Broffesiynol i Raddedigion yn gymhwyster lefel gradd Meistr. Mewn rhai achosion, gallai myfyriwr ddechrau astudio cwrs ôl-radd, ond gadael â chymhwyster israddedig.

Mae mwyafrif y cyrsiau 'Gradd Arall' ar lefel gradd Baglor, gan gynnwys elfen addysgu sy'n arwain at Statws Athro Cymwysedig (SAC).

Addysg Gychwynnol i Athrawon (AGA)

Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon (HCA) neu Hyfforddiant ac Addysg Gychwynnol Athrawon (HAGA) oedd hen enwau Addysg Gychwynnol i Athrawon. Mae'n cwmpasu pob llwybr y bydd rhywun yn ei ddilyn i ddod yn athro – gan ennill SAC. Mae'r bwletin hwn yn cwmpasu pobl sy'n dod yn athrawon drwy gyrsiau Addysg Uwch ffurfiol.

Statws Athro Cymwysedig (SAC)

Rhaid bod â Statws Athro Cymwysedig er mwyn addysgu mewn ysgol yng Nghymru. Mae SAC yng Nghymru yn wahanol i SAC yn Lloegr neu gofrestr y Cyngor Addysgu Cyffredinol yng Ngogledd Iwerddon a'r Alban.

Lefel ysgol

Mae 'lefel ysgol' yn nodi a yw'r cwrs yn canolbwyntio ar hyfforddi athrawon ysgol gynradd neu uwchradd. Yn aml, gelwir hyn yn 'gyfnod ysgol'. Pan fydd athro wedi cymhwyso, efallai y bydd yn addysgu ystod oedrannau wahanol i'r un y bu'n hyfforddi ar ei chyfer i gychwyn.

Diffiniadau ar gyfer Adran E - Staff

Cyferth ag amser llawn (FTE)

Cofnodir cyferth ag amser llawn (FTE) yn y contract ac mae'n mesur yr hyn sy'n gyferth ag amser llawn yn ystod y cyfnod adrodd rhwng 1 Awst a 31 Gorffennaf.

Cyferth â pherson llawn (FPE)

Gall unigolion fod â mwy nag un contract gyda sefydliad a gall pob contract gynnwys mwy nag un gweithgaredd gwahanol. Mae cyfrifiadau'r staff wedi cael eu rhannu ymhlith eu gweithgareddau yn unol â'r cyfrifiad cyferth ag amser llawn sydd wedi'i ddatgan ar gyfer pob gweithgaredd. Mae hyn yn arwain at gyfrif cyferth â pherson llawn. Mae cyfrifiadau Cyferth â Pherson Llawn y staff yn cael eu seilio ar y gweithgareddau contract a oedd yn weithredol ar 1 Rhagfyr yn y cyfnod adrodd.

Staff sy'n addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg

Mae'r tabl contractau'n cynnwys manylion am y staff sy'n addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae nifer y staff sy'n addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn cyfrif y staff academaidd sydd ag o leiaf un contract academaidd sy'n cynnwys rhywfaint o addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Gwybodaeth allweddol am ansawdd

Mae'r adran hon yn darparu crynodeb o wybodaeth am yr allbwn hwn yn ôl pum dimensiwn o ansawdd, sef: Perthnasedd, Cywirdeb, Amseroldeb a Phrydlondeb, Hygyrchedd ac Eglurder, a Chymaroldeb. Mae HESA (sef ffynhonnell y data) yn cyhoeddi Ystadegau Gwladol ei hun ac mae'n rhoi manylion am ansawdd ei data [ar ei gwefan](#).

Perthnasedd

Gwnaethpwyd newidiadau i'r bwletin yn dilyn adborth gan y Coleg Cymraeg Cenedlaethol a swyddogion polisi'r Gymraeg. Yn 2011 gwnaethpwyd newidiadau i gynnwys y bwletin yn dilyn adborth gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg. Hefyd, cynhwyswyd y bwletin mewn ymgynghoriad ar ystadegau addysgol, heb ysgogi unrhyw geisiadau allweddol am newidiadau.

Defnyddir yr ystadegau yn Llywodraeth Cymru a'r tu allan iddi er mwyn monitro tueddiadau addysgol ac fel llinell sylfaen ar gyfer dadansoddiadau pellach o'r data sylfaenol. Mae'r prif ddefnyddwyr yn cynnwys:

- Gweinidogion a Gwasanaeth Ymchwil yr Aelodau yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru;
- Swyddogion yn Llywodraeth Cymru;
- Adrannau eraill y llywodraeth;
- Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru;
- Sefydliadau Addysg Uwch a chyrrff cynrychioladol;
- Myfyrwyr, ymchwilwyr ac academyddion;
- Dinasyddion unigol, cwmnïau preifat a'r cyfryngau;

Defnyddir yr ystadegau hyn mewn ffyrdd amrywiol e.e.:

- Fel sail i'r broses o wneud penderfyniadau ynglŷn â'r polisi addysg yng Nghymru ac fel sail i'r strategaethau presennol, er enghraifft, y Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg.

Cywirdeb

Newidynnau sy'n cael eu hunanasesu

Mae llawer o feysydd allweddol HESA sy'n ymwneud â'r iaith Gymraeg yn dibynnu ar asesiad y myfyriwr neu'r brifysgol. Mae'r dangosydd WELSSP ar gyfer gallu'r myfyriwr i siarad Cymraeg yn cael ei hunanasesu gan y myfyriwr a gall y safon ar gyfer rhuglder newid o'r naill berson i'r llall. Nodir arwyddion nad yw'r dangosydd yn ddibynnol bob amser dan dabl D.1.

Defnyddir preswylfan myfyriwr yn hytrach na chofnod o'i genedl. Fodd bynnag, nid yw'n wir bob tro bod myfyriwr o Gymru yn preswyllo yng Nghymru. Gallai myfyriwr fod wedi symud o Gymru ychydig cyn cychwyn ei gwrs, a gallai hyn olygu bod myfyrwyr nad yw eu preswylfan yng Nghymru yn astudio drwy gyfrwng y Gymraeg.

Yn yr un modd, defnyddir y maes LANGPCNT er mwyn canfod a yw myfyriwr yn astudio drwy gyfrwng y Gymraeg a faint y mae wedi ei astudio drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r maes hwn yn cael ei asesu gan y brifysgol a gallai prifysgolion asesu cynnwys cyfrwng Cymraeg modiwlau yn

wahanol. Yn 2015/16, darganfuwyd nad oedd rhai modiwlau cyfrwng Cymraeg yn cael eu hasesu fel rhai a oedd yn cael eu hastudio'n gyfan gwbl drwy gyfrwng y Gymraeg.

Yn y gorffennol, roedd yn ofynnol i sefydliadau naill ai gyflwyno cyfartaleddau cyrsiau neu'r gwerthoedd gwirioneddol am bob cofrestriad i'r Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch. Ar gyfer yr ystadegau a ddefnyddir yn y bwletin hwn, nid yw gwerthoedd cyfartalog y cyrsiau'n briodol. Mae'n goramcangyfrif nifer y myfyrwyr sy'n cael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg oherwydd bydd gan ragor o fyfyrwyr werthoedd dim-sero.

Diwygiadau

Yn 2011 daeth i'r amlwg bod Prifysgol Cymru, Casnewydd (Prifysgol De Cymru erbyn hyn) wedi cyflwyno gwerthoedd cyfartaledd cyrsiau ar gyfer astudio drwy gyfrwng y Gymraeg a oedd yn bodloni gofynion HESA, ond nad oeddent yn cynnwys y manylder sy'n ofynnol ar gyfer yr ystadegau hyn. Cafwyd data diwygiedig yn uniongyrchol gan Brifysgol Cymru, Casnewydd ar gyfer 2008/09, 2009/10, 2011/12 ac yn ddiweddarach gan Brifysgol De Cymru ar gyfer 2013/14. Er hyn, nid oedd y data diwygiedig yn cynnwys y manylder sy'n ofynnol ar gyfer y bwletin hwn, neu StatsCymru, felly maent wedi cael eu cynnwys mewn troednodiadau yn unig.

Amseroldeb a phrydlondeb

Casglodd HESA ddata cofrestriadau myfyrwyr a staff ar gyfer blwyddyn academaidd 2015/16 rhwng Awst a Hydref 2015. Cynhyrchodd ei datganiad ei hun ar Gofrestriadau Myfyrwyr Addysg Uwch a'r Cymwysterau a Gafwyd mewn Sefydliadau Addysg Uwch yn Ionawr 2016 a rhyddhaodd ei chyhoeddiad diweddaraf am Staff mewn Addysg Uwch ym Mawrth 2016. Mae'r bwletin Cyfrwng Cymraeg hwn yn tynnu sylw at ddimensiwn penodol Gymreig i'r data a gesglir am fyfyrwyr a staff. Symudwyd dyddiad rhyddhau'r bwletin hwn ymlaen o fis Medi i fis Awst er mwyn gwella prydlondeb.

Hygyrchedd ac eglurder

Rhoddir gwybod am y bwletin ystadegol hwn o flaen llaw ac yna caiff ei gyhoeddi yn adran Ystadegau gwefan Llywodraeth Cymru.

I gyd-fynd â'r bwletin hwn ceir tablau manylach yn [StatsCymru](#), safle dosbarthu sy'n galluogi ymwelwyr i weld, addasu a chreu tablau i'w lawrlwytho.

Cymaroldeb a chydlyniaeth

Oherwydd testun y bwletin hwn, nid oes ystadegau y gellir cymharu â hwy wedi'u cynhyrchu ar gyfer gwledydd eraill y DU. Mae'r diffiniadau'n gyson â datganiadau Addysg Uwch eraill Llywodraeth Cymru, ar wahân i'r dadansoddiadau o bynciau sy'n cael eu cyfrifo fesul modiwl yma er mwyn ymgorffori'r wybodaeth cyfrwng Cymraeg.

Statws Ystadegau Gwladol

Mae [Awdurdod Ystadegau'r Deyrnas Unedig](#) wedi dynodi'r ystadegau hyn yn Ystadegau Gwladol, yn unol â Deddf y Gwasanaeth Ystadegau a Chofrestru 2007 ac sy'n golygu eu bod yn cydymffurfio â'r [Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau](#).

Mae statws Ystadegau Gwladol yn golygu fod yr ystadegau swyddogol yn cwrdd â'r safonau uchaf o ddibynadwyaeth, ansawdd a gwerth cyhoeddus.

Dylai holl ystadegau swyddogol gydymffurfio â phob agwedd o'r Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau. Ceir eu dyfarnu fel statws Ystadegau Gwladol yn dilyn asesiad gan fraich rheoli Awdurdod Ystadegau'r Deyrnas Unedig. Mae'r Awdurdod yn ystyried os ydy'r ystadegau yn cwrdd â'r safonau uchaf o gydymffurfiad â'r Cod, gan gynnwys y gwerth y maent yn ychwanegu i benderfyniadau a dadlau cyhoeddus.

Cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru yw i gynnal cydymffurfiad â'r safonau a ddisgwylir o Ystadegau Gwladol. Os ydym yn pryderu os yw'r ystadegau yma yn dal i gwrdd â'r safonau priodol, byddwn yn trafod hyn yn brydlon gyda'r Awdurdod. Gall statws Ystadegau Gwladol gael ei diddymu ar unrhyw bryd pan mae'r safonau uchaf heb eu cynnal, a'i ddyfarnu unwaith eto pan mae'r safonau yn cael eu hadfer.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn cyflwyno saith nod llesiant i Gymru, sef: Cymru sy'n fwy cyfartal, llewyrchus, cydnerth, iach, a chyfrifol ar lefel fyd-eang, sydd â chymunedau cydynus a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu. O dan adran (10)(1) o'r Ddeddf, rhaid i Weinidogion Cymru (a) cyhoeddi dangosyddion ("dangosyddion cenedlaethol") y mae'n rhaid eu cymhwyso er mwyn mesur cynnydd tuag at gyrraedd y nodau llesiant, a (b) gosod copi o'r dangosyddion cenedlaethol gerbron y Cynulliad Cenedlaethol. Gosodwyd y 46 o ddangosyddion cenedlaethol ym mis Mawrth 2016.

Mae gwybodaeth am y dangosyddion, ynghyd â naratif ar gyfer pob un o'r nodau llesiant a'r wybodaeth dechnegol gysylltiedig ar gael yn [adroddiad Llesiant Cymru](#).

Rhagor o wybodaeth am [Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#).

Gallai'r ystadegau yn y datganiad hwn hefyd ddarparu naratif ategol i'r dangosyddion cenedlaethol a chael eu defnyddio gan fyrrdau gwasanaethau cyhoeddus mewn cysylltiad â'u hasesiadau llesiant lleol a'u cynlluniau llesiant lleol.

Rhagor o fanylion

Mae'r ddogfen ar gael yn:

<http://llyw.cymru/statistics-and-research/welsh-higher-education-institutions/?lang=cy>

Mae tablau sy'n gysylltiedig â'r bwletin hwn ac sy'n cynnwys mwy o fanylion ar gael drwy [StatsCymru](#), sef gwasanaeth dosbarthu data rhyngweithiol Llywodraeth Cymru.

Y diweddariad nesaf

Mai 2018 (dros dro)

Rydym am gael eich adborth

Rydym yn croesawu unrhyw adborth am unrhyw agwedd ar yr ystadegau hyn. Gallwch anfon eich sylwadau drwy e-bost i ystadegau.addysgol16@llyw.cymru

Y Drwydded Llywodraeth Agored

Mae'r holl gynnwys ar gael o dan y [Drwydded Llywodraeth Agored, fersiwn 3.0](#), oni nodir yn wahanol.

